

Otrzymują – wg wykazu

Znak:

KD.5140.6.6.2024.RSJ156

Data:

2025-03-05

Obiekt: krajobraz kulturowy pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. - położony w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno) oraz Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada) w powiecie zamojskim

Sprawa: postępowanie administracyjne w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości woj. lubelskiego – zawiadomienie o otrzymanej korespondencji w sprawie wyników przeprowadzonych dotychczas badań w ramach „Projektu Komarów 1914 – Zintegrowane badania geofizyczne pól bitewnych”, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu Preludium Bis 2 (2020/39/O/HS3/01233)

ZAWIADOMIENIE

Działając na podstawie art. 10 § 1 ustawy z 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 – dalej: „k.p.a”) - Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków zawiadamia, że w związku z wnioskiem LWKZ z dnia 12 listopada 2024 r., KD.5140.6.6.2024.RSJ131 i pisemnym ponagleniem LWKZ z dnia 24 stycznia 2025 r., znak: KD.5140.6.6.2024.RSJ143, do tutejszego urzędu wpłynęła następująca korespondencja w sprawie wyników przeprowadzonych dotychczas badań w ramach „Projektu Komarów 1914 – Zintegrowane badania geofizyczne pól bitewnych”, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu Preludium Bis 2 (2020/39/O/HS3/01233):

- 1) pismo Zastępcy Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z datą 14 lutego 2025 r., znak: DBR-ZHS.43.47.4.2021 (doręczenie elektroniczne do kancelarii WUOZ w Lublinie: 14 lutego 2025 r.),
- 2) pisemne upoważnienie dr hab. Krzysztofa Misiewicza, kierownika projektu z datą 26 lutego 2025 r. (wpływ e-maila do kancelarii WUOZ w Lublinie: 26 lutego 2025 r.),
- 3) pisemna informacja mgr Huberta Dziewickiewicza – kierownika badań terenowych projektu z datą 18 lutego 2025 r. (wpływ e-maila do kancelarii WUOZ w Lublinie: 27 lutego 2025 r.)

Mając na uwadze wskazany powyżej przepis prawa – niniejszym przekazuję w załączeniu: kopie/ skany przywołanej jw. korespondencji (do wiadomości stron) - w celu zapoznania się z ich treścią i umożliwienia zgłoszenia uwag stron.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z:

- art. 10 § 1 k.p.a. strony mogą zapoznać się z pozostałymi aktami sprawy, uzyskiwać wyjaśnienia, składać wnioski i uwagi, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań,
- art. 73 § 1 k.p.a. – strony mają prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania administracyjnego w sprawie wpisu do rejestru zabytków,

- art. 73 § 1a k.p.a. – powyższe czynności dokonywane są w lokalu organu administracji publicznej, w obecności pracownika tego organu.

Lubelski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
dr Dariusz Kopciowski

Załączniki:

- 1) Kopia/ skan pisma Zastępcy Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z datą 14 lutego 2025 r., znak: DBR-ZHS.43.47.4.2021 (doręczenie elektroniczne do kancelarii WUOZ w Lublinie: 14 lutego 2025 r.),
- 2) Kopia/ skan pisemnego upoważnienia dr hab. Krzysztofa Misiewicza, kierownika projektu z datą 26 lutego 2025 r. (wpływ e-maila do kancelarii WUOZ w Lublinie: 26 lutego 2025 r.),
- 3) Kopia/ skan pisemnej informacji mgr Huberta Dziewickiewicza – kierownika badań terenowych projektu z datą 18 lutego 2025 r. (wpływ e-maila do kancelarii WUOZ w Lublinie: 27 lutego 2025 r.)

Otrzymują:

- 1) Strony postępowania – otrzymują niniejsze zawiadomienie zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.)
- 2) Delegatura WUOZ w Zamościu, ul. Staszica 29, 22-400 Zamość
- 3) a/a

Dot. KD.5140.G.G.2024

Narodowe Centrum Nauki
30-312 Kraków
Twardowskiego 16

wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie

2025-02-14, 2667/2025

78270
Witek-Staszak Jagoda

DBR-ZHS.43.47.4.2021

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW W
LUBLINIE

Kraków, 2025-02-14

INFORMACJA

Narodowe Centrum Nauki - Odpowiedź na pismo - WUOZ Lublin projekt nr 2020 39 O HS3 01233

Szanowni Państwo,

Narodowe Centrum Nauki przesyła odpowiedź na pismo WUOZ w Lublinie.

Z wyrazami szacunku

Martyna Tomaszewska
Specjalista ds. obsługi administracyjnej
projektów badawczych

Handwritten signature: "M. Tomaszewska" with date "2025-02-14" and initials "JAS".

Załączniki:

1. Odpowiedź na pismo - WUOZ Lublin projekt nr 2020 39 O HS3 01233.pdf

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć

oprogramowania do weryfikacji podpisu

Data złożenia podpisu: 2025-02-14T13:43:49.999Z

Podpis elektroniczny

Podpis elektroniczny

Pismo zostało wydane w postaci elektronicznej

Podpisujący: Martyna Tomaszewska

Rodzaj uwierzytelnienia: Kwalifikowany podpis elektroniczny

Deklarowany czas złożenia podpisu: 2025-02-14T13:43:49.999Z

*Wg inf. p. M. Tomaszewskiej (NCN) - p. dr hab. K. Mitocowa jest
kontrolnikiem Projektu i/ lub promotorem pracy doktorskiej p. dr.
Dziwiczewskiej. (telefon u dr. 18. 02. 2025)
18. 02. 2025.*

Handwritten signature

Podpis elektroniczny zweryfikowano w dniu 17. 02. 2025r.

Wynik weryfikacji:

~~ważny/nieważny/brak możliwości weryfikacji~~

Czytelny podpis sporządzającego wydruk: *AS*

Dyrektor
Narodowego Centrum Nauki
DBR-ZHS.43.47.4.2021

Kraków, 14 lutego 2025 r.

Szanowny Pan
dr Dariusz Kopciowski
Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Lublinie

Dotyczy umowy nr UMO-2020/39/O/HS3/01233

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na pismo z dnia 12 listopada 2024 r. (data wpływu do Narodowego Centrum Nauki: 14 listopada 2024 r.) oraz w związku z pismem z dnia 24 stycznia 2025 r. (data wpływu do Narodowego Centrum Nauki: 29 stycznia 2025 r.) uprzejmie informuję, że Narodowe Centrum Nauki 14 listopada 2024 r. przekazało do Podmiotu realizującego ww. projekt oraz do Kierownika projektu, wniosek o kontakt z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Lublinie, w sprawie możliwości udostępnienia wyników przeprowadzonych badań w ramach projektu: "Projekt Komarów 1914" - Zintegrowane badania geofizyczne pól bitewnych".

Wyjaśniam również, że Narodowe Centrum Nauki nie dysponuje danymi, o które wnioskuje Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie. W związku z powyższym proszę o kontakt w przedmiotowej sprawie z Uniwersytetem Warszawskim, w którym realizowany jest projekt i z Kierownikiem projektu Panem dr hab. Krzysztofem Kazimierzem Misiewiczem.

Opiekunem projektu w Centrum jest: p. Martyna Tomaszewska, e-mail: martyna.tomaszewska@ncn.gov.pl, tel. 532 085 733

Z wyrazami szacunku

dr Marcin Liana
Zastępca Dyrektora
Narodowego Centrum Nauki

Warszawa, dnia 26.02.2025

Upoważnienie

Ja, niżej podpisany,
dr hab. Krzysztof Misiewicz, kierownik projektu "Projekt Komarów 1914" - Zintegrowane badania geofizyczne pól bitewnych",

upoważniam mgr Hubert Dziewiczkiwicza, kierownika badań terenowych w projekcie „Projekt Komarów 1914” - Zintegrowane badania geofizyczne pól bitewnych”, do udostępniania informacji dotyczących badań terenowych, wyników badań oraz reprezentowania mnie w kontaktach z instytucjami w ramach projektu „Projekt Komarów 1914” - Zintegrowane badania geofizyczne pól bitewnych, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu Preludium Bis 2 (2020/39/O/HS3/01233).

Podpisany elektronicznie przez
Krzysztof Misiewicz; Uniwersytet Warszawski
26.02.2025
12:46:16 +01'00'

.....
(podpis)

Podpis elektroniczny zweryfikowane w dniu 2025-02-26
Wynik weryfikacji:
ważny/nieważny/brak możliwości weryfikacji
Czytelny podpis sporządzającego wydruk:

Lublin, 18.02.2025 r.

mgr Hubert Dziewickiewicz
Kierownik badań terenowych
Projekt Komarów 1914 –
zintegrowane geofizyczne badania pól bitewnych

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Lublinie
ul. Archidiakońska 4
20-113 Lublin

W odpowiedzi na pismo z dnia 12 listopada 2024 r. (*znak sprawy: KD.5140.6.6.2024.RSJ131*) dot. prowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości woj. lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31. sierpnia 1920 r. - położonego w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno) oraz Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada) w powiecie zamojskim, uprzejmie informuję, iż w ramach projektu „Projekt Komarów 1914 - zintegrowane badania pól bitewnych” badania prowadzone są na podstawie decyzji LWKZ z dnia 01.09.2022 r. (*znak sprawy: IA.III.5161.15.4.2022*) oraz z dnia 01.08.2023 r. (*znak sprawy: IA.III.5161.32.1.2023*), zaś ich zakres nie dotyczy bezpośrednio obrębów ewidencyjnych w sprawie których toczy się postępowanie administracyjne.

Ponadto przedmiotem badań nie jest bitwa pod Komarowem z 31. sierpnia 1920 r., lecz wybrane epizody bitwy pod Komarowem, która miała miejsce w dniach 26.08.1914 r. - 02.09.1914 r. W toku prowadzonych czynności nie ujawniono pochówków, jak również pozostałości fortyfikacji polowych związanych z działaniami wojennymi w 1920 r. W trakcie badań powierzchniowych z wykorzystaniem detektora metali na obszarach leśnych graniczących ze wskazanymi w piśmie terenami tj. Komarów Wies dz. 612/1, Śniatycze dz. 1572 oraz Tuczapy dz. 30/2, 167, 166, 165 natrafiono wyłącznie na pojedyncze łuski, które można powiązać zarówno z walkami w 1914 r., jak i w 1920 r.

W listopadzie 2024 r. została przeprowadzona weryfikacja terenowa potencjalnych mogił znajdujących w miejscowości Komarów, których chronologia została określona na podstawie pracy magisterskiej A. Dziewickiewicz „Inwentaryzacja cmentarzy pierwszowojennych na Lubelszczyźnie metodami archeologicznymi”: „W ewidencji międzywojennej widnieje informacja o 16 mogiłach w miejscowości Komarów. Dzięki zastosowaniu zobrazowania ALS udało się wyznaczyć ich potencjalną lokalizację. W lesie obok Komarowa znajduje się 17 kopców, które można łączyć z wyżej wspomnianymi obiektami. Wymiary kurhanów wynoszą 2 m. x 6 m., oraz wys. ok. 1 m. Podstawa nasypów ziemnych jest owalna. Ich kształt oraz wymiary są analogiczne do tych spotykanych na cmentarzach z I wojny światowej. Każda z potencjalnych mogił otoczona jest rowem, co było częstą praktyką stosowaną przez wojska austro-węgierskie. Rozlokowane są na terenie całego lasu, głównie na jego skraju oraz przy drogach leśnych, czyli w miejscach do których można było łatwo dotrzeć. W pobliżu potencjalnych mogił widoczne są dołki po ostrzale artyleryjskim oraz transeje (prawdopodobnie austro-węgierskie). Prawdopodobnie mogiły, tak jak pozostałości po umocnieniach polowych związane są z działaniami wojennymi zwanymi w nomenklaturze austro-węgierskiej Bitwą pod Komarowem, która została stoczona w dniach 26 sierpnia – 2 września 1914

roku, pomiędzy 4 armią austro-węgierską pod dowództwem Maurycego von Auffenberga, a 5 armią rosyjską generała Pawła von Plewhe. Zakończyła się ona zwycięstwem wojsk austro-węgierskich i to na nich spoczął obowiązek grzebania poległych. Jak już wcześniej wspomniałam stylizyka kopców jest charakterystyczna dla zarządzeń austro-węgierskich, co potwierdza ich chronologię. Stan zachowania obiektów jest dobry, jednakże niektóre z nich noszą ślady po wkopach rabunkowych. Warto rozważyć przeprowadzenie badań sondażowych, które bezsprzecznie potwierdziłyby chronologię oraz funkcję potencjalnych mogił.” Ww. prospekcja terenowa miała za zadanie przygotowanie do badań sondażowych, które zostały zaplanowane na lipiec/sierpień 2025 r. W toku prowadzonych badań geofizycznych potwierdzono funkcję oraz chronologię cmentarza pierwszowojennego opisanego w pracy magisterskiej A. Dziewickiewicz „Inwentaryzacja cmentarzy pierwszowojennych na Lubelszczyźnie metodami archeologicznymi” zlokalizowanego w miejscowości Koniuchy Kolonia, gm. Miączyn. Dotychczasowe badania skupiły się głównie na obszarze linii działań Pawłówka - Dąbrowa Tarnawacka, które miały miejsce w dniach 26.08.1914 r. - 28.08.1914 r.

Reasumując projekt „Komarów 1914 – zintegrowane badania pól bitewnych” wciąż jest w toku, w związku z czym szczegółowe opracowanie wyników badań zostanie udostępnione po jego zakończeniu. Jednocześnie chciałbym zaznaczyć, że ochrona krajobrazów pól bitewnych stanowi istotną część edukacji historycznej oraz kształtowania tożsamości narodowej. Mając jednak na uwadze, że działania pod Komarowem w 1920 roku miały charakter kawaleryjski, wyróżniający się dużą dynamiką, zmiennością, mobilnością a także brakiem potrzeby lub możliwości budowy stałych umocnień polowych, warto rozważyć zastosowanie modelu ochrony pól bitewnych, który jest stosowany we Francji i Belgii. Model ten koncentruje się głównie na ochronie kluczowych obiektów lub ich fragmentów o szczególnej wartości historycznej. W kontekście bitwy pod Komarowem, której obszar jest rozległy, będą to miejsca posiadające zachowaną formę terenową oraz mogiły.

Hubert Dziewickiewicz